

Reisebrev fra Padova: Inkludering i et livsløpsperspektiv

Av Cecilie Kristoffersen (prosjektmedarbeider, EQui-T) og Sonia Muñoz Llorc (førstelektor i spesialpedagogikk)

I forbindelse med EQui-T-prosjektet reiste deltakere fra det norske EQui-T nettverket til Padova, Italia. Deltakerne fra Norge bestod av to lærere, to spesialpedagoger, en prosjektmedarbeider (EQui-T) og en førstelektor i spesialpedagogikk.

Målet for de to dagene var å få et innblikk i hvordan Italia arbeider med inkludering og tilpasset opplæring - hele veien fra barnehage til universitetsnivå, samt å bygge nettverk og dele erfaringer på tvers av nasjoner for å bli inspirert av inkluderende praksiser i andre land.

Dag 1: Systemet, universitetet og et kulturelt høydepunkt

Første dag fikk vi en innføring i det italienske utdanningssystemet, og hvordan det legges til rette for inkluderende praksiser. Det som slo oss, var at inkludering i høyere utdanning har hatt et økende fokus helt siden 1990-tallet. Universitetet i Padova har tatt et tydelig standpunkt: De ønsker å endre institusjonen til et sted hvor det er behagelig for *alle* å være. Dette handler ikke bare om fysisk tilgjengelighet, men om en forståelse av at ulike funksjonshemninger må inkluderes i et samfunn i endring.

Hver avdeling på universitetet har nå en egen inkluderingsenhet. De tilbyr tjenester som veiledning, studiegrupper og rådgivning for både studenter og professorer.

Masterstudent i tilpasset opplæring, Veronika, reflekterte over møtet med det italienske systemet tidlig i oppholdet:

«Før avreise til Padova var jeg spent på hva som skulle møte oss der. Jeg var spent på å se hvordan de jobber med inkludering og hvordan det fungerer i praksis. Første dagen møttes vi og fikk en innføring i skolesystemet i Italia, og vi fikk se en video som viste hvordan de jobbet med noen av de yngre barna. Dette var spennende, og kan på flere måter sammenlignes med måten vi arbeider på i barnehager i Norge.»

Det er interessant å merke seg at til tross for ulike systemer, er de pedagogiske kjerneverdiene ofte gjenkjennelige på tvers av landegrensene. Veronika påpekte også verdien av å sammenligne praksis:

«Noen av tingene vi observerte var ganske likt erfaringen jeg har fra Norge, mens på andre områder tenkte jeg at vi kanskje er kommet lengre i Norge når det gjelder inkludering i praksis.»

En dag med både faglig- og kulturelt påfyll

Kvelden bød på et kulturelt høydepunkt. Vi fikk oppleve en konsert med ungdomsskoleelever, etterfulgt av servering fra yrkesfagelever ved DIEFFE (mat og vin). Veronika beskriver opplevelsen slik:

«Høydepunktet var da vi fikk oppleve en konsert og en matopplevelse laget av elever fra den ene skolen, det var tydelig at de hadde arbeidet hardt for å være klare til at vi kom.»

Dag 2: Skolehverdagen og klasseromsledelse

Den andre dagen var det skoleobservasjon som stod på programmet. Vi besøkte en barneskole og en ungdomsskole. Her fikk vi se konkrete eksempler på organisering av inkluderende miljøer. I Italia er det i hovedsak lærere som har ansvaret for tilpasset opplæring i klasserommet, støttet av tverrfaglige møter rundt barn med spesielle behov.

Malinn, en av deltakerne, bet seg merke i hvordan ressurser ble brukt direkte inn i klasserommet for å hindre utenforskap:

«Høy voksentetthet i 1.-klassen (3 voksne på 14 barn, der noen hadde spesielle behov, men også klarte seg litt på egenhånd) førte til at alle elever ble inkludert i aktivitetene på en fin måte. De fikk ulik grad av støtte, men alle var med på samme aktivitet samtidig.»

Dette er en observasjon som går rett inn i kjernen av inkluderingsdebatten: Hvordan støtte enkeltelever uten å ta dem ut av fellesskapet? Malinn fant også direkte inspirasjon til egen undervisning i de fysiske rammene. Ved spørsmål om det er noe hun tar med seg videre i sin praksis, trekker hun frem;

“Kunst og håndverkstimer uten stoler, med stasjoner med materiale som elevene kunne bevege seg fritt mellom.»

I kunst- og håndverkstimen vi observerte var temaet *inkludering*, med et tydelig budskap; vi er alle ulike og unike - men også like og har samme verdi uansett hvordan vi ser ut. Vi fikk være med å lage hver våre unike “lopper” med ulike farger og mønstre.

Veien videre

Selv om to dager er snaut for å dykke dypt ned i et annet lands utdanningsystem, ga turen oss verdifulle perspektiver. Det var oppløftende å se inkludering i et livsløpsperspektiv - ikke bare i grunnskolen, men også som et satsingsområde i høyere utdanning.

Sonia oppsummerer turen med følgende refleksjon rundt arbeidet som venter oss hjemme:

«I min egen praksis skal jeg løfte frem organisering for å sikre inkludering i høyere utdanning som et viktig sted videre i arbeidet innen innlemming av CRPD i menneskerettsloven i Norge i år. Universiteter har også en plikt til å inkludere funksjonshemmede og nevrodivergente studenter på en systematisk, organisert og helhetlig måte.»

Turen har gitt oss en påminnelse om at inkludering er et kontinuerlig arbeid. Det handler om rettigheter, men også like mye om pedagogisk tilnærming og de små, didaktiske grepene i hverdagen som styrker mangfoldet i utdanningen.

Vi reiser hjem med inspirasjon til å jobbe videre for en mer inkluderende utdanning.